

І закричало каміння

Оббіловані туші, що висіли на сонці, коливаючись у спекотному повітрі зелених джунглів, кривавою плямою на-сунулися на них, а відтак зникли. Сморід від мертвечини хлинув у відчинені вікна автівки. Леонора Вебб швидко натиснула кнопку, і скло із шурхотом піднялося.

– Боже мій, – сказала вона, – ото вже лихо із тими м'ясними крамницями просто неба!

Запах усе ще відчувався в автівці – запах війни і страхіть.

– Ти бачив, скільки там мух? – запитала вона.

– Якщо купляти м'ясо на одному з таких ринків, – сказав Джон Вебб, – треба ляснути по ньому долонею. Тоді мухи розлітаються, і його можна роздивитися.

Він повів автівку зеленою грязькою дорогою вздовж вигину, вкритого буйною рослинністю джунглів.

– Гадаєш, вони впустять нас у Хуаталу, коли ми туди дістанемось?

– Не знаю.

– Обережно!

Він надто пізно помітив на дорозі якісь блискучі предмети і, намагаючись ухилитись, таки наїхав на один із них. Ліва передня шина важко зітхнула, автівку кинуло вбік, вона осіла й зупинилась. Він відчинив двері і вийшов. У джунглях було спекотно і тихо, шосе видавалося порожнім, надто порожнім і тихим як для цієї полуденної пори.

Вебб підійшов до колеса і, намагаючись кобуру пістолета під пахвою, нахилився. З боку Леонори, опускаючись, зблиснуло скло.

– Шина дуже пошкоджена?

– Вона геть зіпсована, ні на що не годиться.

Він підібрав блискучий предмет, що проколов шину.

– Шматки поламаного мачете, – сказав він. – І запхані в глину таким чином, щоби точно вцілити в наші колеса. Нам пощастило, що ми не прокололи усі шини.

– Але чому?

– Ти знаєш це не згірше від мене!

Він кивнув на газету, що лежала побіля неї, і на дату під заголовком:

**«4 жовтня 1963 року:
США і Європа мовчать!
РАДІОСТАНЦІЇ
СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ І ЄВРОПИ
МОВЧАТЬ! ПОВСЮДИ –
СТРАХІТНЕ БЕЗГОМІННЯ.
ВІЙНИ – КІНЕЦЬ.**

Припускають, що більшість населення Сполучених Штатів загинула. Здається, що й більшість жителів Європи, Росії та Сибіру також знищені. Епоха білих людей на Землі добігає кінця».

– Все сталося так швидко, – мовив Вебб. – Лише минулого тижня, взявши нарешті омріяну відпустку, ми змогли вирушити у подорож, а тут таке лихо.

Вони відвели погляд від чорноти газетного заголовка і поглянули на безмежні джунглі, а ті відповіли їм подихом онімих трав і листя, блиском діамантових і смарагдових очей міриад комах.

– Будь обережним, Джеку!

Він натиснув дві кнопки. Автоматичний домкрат зі свистом припідняв машину у повітря. Вебб нервово вставив ключ у металевий обід правого колеса. Шина

й обід із тріском зіскочили. Знадобилося лише кілька секунд, щоби поставити на-томість запаску, а пошкоджене відкотити назад і заховати у багажник. Поки він це робив, то тримав револьвер напохваті.

– Не стій на видноті, Джеку!

– Отже, починається, – він відчув, як від спеки волосся на голові ледь не починає тліти. – Чутки летять немов на крилах.

– Заради Бога, тихіше, – сказала Леонара. – Вони можуть тебе *почути*.

Він поглянув у бік джунглів.

– Я знаю, що ви там!

– Джеку!

Він прицілився у мовчазні джунглі і з криком «Я бачу вас!» швидко вистрелив чотири чи п'ять разів.

Джунглі майже незворушно ковтнули кулі, і лише звук, що нагадував звук розриваного шовку, пролунав з того місця, куди полетіли кулі і зникли у мільйоно-акровій безмірі зеленого листя, велетенських дерев, вологої землі і безгоміння. Коротке відлуння пострілів відразу ж завмерло. І лише автівка позаду Вебба, задихаючись, щось собі бурмотіла. Він обійшов її, всівся, затріснув двері і замкнув їх.

Коли він перезарядив пістолет, вони знову вирушили в дорогу.

Вони їхали і їхали, не зупиняючись.

– Ти когось помітив?

– Ні, а ти?

Вона заперечно хитнула головою.

– Ти їдеш надто швидко.

Він пригальмував, і саме вчасно. Коли вони оминали черговий вигин дороги, то справа біля узбіччя знову зблиснули уламки мачете. Він крутнув кермо вліво, щоби оминути їх.

– Негідники!

– І зовсім вони не негідники: це просто люди, які ніколи не мали такої автівки, як наша, а то й узагалі нічого.

Щось цокнуло у віконне скло, і по ньому потекла цівка безбарвної рідини.

Леонора поглянула на небо.

– Береться на дощ?

– Ні, то якась комаха вдарилась об скло.

І знову цокання.

– Ти впевнений, що це комахи?

Цок, цок, цок.

– Зачини вікно, – сказав він, збільшуючи швидкість.

Щось упало їй на коліна.

Вона поглянула вниз. Він простягнув руку, щоби підібрати те, що впало.

– Хутчіше зачиняй!

Вона натиснула кнопку. Скло піднялося.

Вона знову поглянула на коліна, де поблискував крихітний дротик*.

– Пильнуй, щоби на тебе не потрапила рідина з нього! – промовив він. – Загорни у свій носовичок, ми викинемо це пізніше.

Тепер автівка мчала зі швидкістю шістдесят миль на годину.

– Якщо на дорозі трапиться ще щось подібне, нам кінець.

– Це суто місцеве, – заперечив він. – І ми вже майже звідти виїхали.

Щось постійно вицокувало у вікна автівки. Наче крупинки граду вдарялися на швидкості у скло і відскакували.

– Але ж вони навіть не *знають* нас! – промовила Елеонора Вебб.

– Було би краще, якби знали, – він ще міцніше вчепився у кермо. – Дуже важко вбити знайому людину. І зовсім легко вбити незнайомця.

– Я не хочу вмирати, – просто сказала вона.

Він засунув руку під піджак.

– Якщо зі мною щось трапиться, зброя моя ось тут. Скористайся нею, але заради Бога, не зволікай!

Вона присунулась ближче до нього, і тепер вони мовчки їхали зі швидкістю сімдесят п'ять миль на годину по прямому відрізку шляху, що пролягав крізь джунглі.

В автівці із зачиненими вікнами було нестерпно жарко.

– Це ж так по-дурному, – сказала вона врешті, – розкидати на дорозі ножі. Або намагатися поцілити в нас отруєними стрілами з трубки. Звідки вони знали, що саме в цій автівці будуть білі?

– Не вимагай від них логіки, – відповів він. – Машина є машина. Вона велика, і вона дорога. За неї можна отримати стільки, що їм вистачить на все життя. У будь-якому разі, вони знають, що якщо заблокують дорогу, то найімовірніше натраплять або на американського туриста, або на заможного іспанця, предки яких мали би також поводитися пристойніше. Якщо ж наткнуться на іншого індіанця, то

все, що йому треба буде зробити, це просто вийти і допомогти замінити шини.

– Котра година? – запитала вона.

Він у тисячний раз мимовільно поглянув на своє зап'ястя. Відтак без здивування запхав вільну руку у кишеню піджака і витягнув блискучий золотий годинник. Рік тому він підмітив одного туземця, котрий у сто очей задивлявся на отой годинник, і ненасить буяла у тих його очах. А потім він звів очі на Вебба, і в цьому погляді не було ні гніву, ні ненависті, ні суму чи радості – нічого, крім спантеличення.

Того дня Вебб зняв годинник і більше його не надівав.

– Полудень, – сказав він.

Полудень.

Попереду був кордон. Вони побачили його одночасно і радісно скрикнули. Автівка зупинилася. Вони посміхались, самі не знаючи, чому...

Джон Вебб висунувся з вікна і почав щось знаками показувати вартовому, але через секунду вийшов із машини. Він пройшов вперед до поста, де стояли, розмовляючи, троє куцих молодиків у лантухуватій формі прикордонників. На Вебба,

котрий зупинився перед ними, вони навіть не глянули і, ніби навмисне не помічаючи його, продовжували свою розмову іспанською.

– Вибачте, – нарешті звернувся до них Джон Вебб. – Чи могли би ми тут перетнути кордон, щоби потрапити в Хуаталу?

Один із чоловіків на хвильку повернувся до нього.

– На жаль, ні, сеньйоре!

І троє молодиків продовжили розмову.

– Ви мене не зрозуміли, – сказав Вебб, торкнувшись плеча того, хто з ним розмовляв. – Нам *треба* перетнути кордон.

Чоловік заперечно хитнув головою.

– Паспорти вже недійсні. Та й для чого вам залишати нашу країну?

– Але ж по радіо оголосили, що всім американцям слід негайно покинути країну.

– Ах, *sí, sí**.

Солдати кивнули і хитро презирнулись, а в їхніх очах при цьому сяйнув тріумф.

– Інакше нам загрожує штраф чи ув'язнення, а то й усе нараз, – сказав Вебб.

– Ми могли би дозволити вам перетнути кордон, але в Хуаталі вам дадуть

двадцять чотири години на те, щоб її по-
лишити. Якщо ви мені не вірите – послу-
хайте!

І вартовий крикнув через кордон:

– Гей, ви там! Гей!

Вартівник із гвинтівкою в руках, ко-
трий під пекучим сонцем шпацірував ту-
ди-сюди за сорок ярдів від них, обернувся.

– Гей, Пако, тобі потрібні ці двоє?

– No, *gracias, gracias, no!** – усміхнув-
шись, відповів Пако.

– Чуєте? – сказав вартівник, повертаю-
чись до Джона Вебба.

Солдати дружно розсміялися.

– В мене є гроші, – сказав Вебб.

Прикордонники урвали сміх.

Перший з-поміж них підійшов до Ве-
бба, й обличчя його вже не видавалося ні
спокійним, ані приємним, – тепер воно
було наче чорна хмара.

– Звісно, – сказав він. – Вони завжди
мають гроші. Я це знаю. Вони приїзять
сюди і вважають, що можуть робити за
свої гроші що лише заманеться. Але що
таке гроші? Це лише обіцянка, сеньйоре.
Я про це знаю з книжок. Але якщо комусь
більше не подобаються ваші обіцянки,
тоді що?

– Я дам вам все, що ви скажете.

– Невже? – і вартовий повернувся до товаришів: – Він дасть мені *все*, чого я забажаю, – і знову повернувся до Вебба: – Ви ж просто пожартували! *Вам* завжди подобалося над нами насміхатися, чи не так?

– Ні.

– *Mañana**, казали ви нам, сміючись; *mañana* – і сміялись над нашими *siesta** і нашими *mañana*, чи не так?

– Не я. Може, хтось інший.

– Та ні, саме ви.

– Але я ніколи тут раніше не був!

– І тим не менше, я вас знаю. Біжіть сюди, зробіть те, зробіть це. О, ось вам песо, купіть собі на нього будинок. Побіжіть туди, зробіть те, зробіть це.

– Це був не я.

– Принаймні, той виглядав точнісінько, як ви.

Вони стояли на сонці, і тіні під ними темнішали, і піт темними плямами проступав під пахвами. Один із прикордонників підійшов до Джона Вебба ближче.

– Я більше нічого не мушу для вас робити.

– Ви й раніше не мусили. Я вас не просив.

– Ви тремтите, сеньйоре.
– Зі мною все гаразд. Це від спеки.
– Скільки у вас є грошей?
– Тисяча песо вам, якщо ви нас пропустите, і тисяча – чоловікові по той бік кордону.

Вартовий знову повернувся:

– Тобі достатньо буде тисячі песо?
– Ні, – обізвалися із протилежного боку кордону. – Нехай на нас скаржиться.

– Добре, – озвався прикордонник і знову повернувся до Вебба. – Напиши на мене скаргу. Нехай мене звільнять. Мене вже одного разу звільняли через тебе.

– Це був хтось інший.

– Запам'ятай моє ім'я. Карлос Родріґес Ісотль. А тепер іди геть.

– Зрозуміло.

– Ні, тобі ще нічого не зрозуміло, – сказав Карлос Родріґес Ісотль. – А тепер давай мені дві тисячі песо.

Джон Вебб витягнув гаманець і простягнув гроші. Карлос Родріґес Ісотль наслинив свій великий палець і повільно перерахував гроші, в той час коли під наче виглазуваним блакиттю небом його країни полудень перетікав у нестерпну

спекоту, і піт стікав звідусюди, і люди важко дихали над своїми тінями.

– Рівно дві тисячі песо, – він дбайливо склав гроші і спокійно запхав у кишеню. – А тепер розвертай машину і шукай собі іншу заставу.

– Зачекай-но, чорт забирай!

Прикордонник поглянув на нього:

– Розвертай машину.

Вони довго мовчки дивилися один на одного, і сонце зблискувало на гвинтівці в руках прикордонника. Тоді Джон Вебб повернувся і, прикривши рукою обличчя, поплентався до автівки, де важко опустився на сидіння.

– І що тепер? – запитала Леонора.

– Якось воно буде. Спробуємо перетнути кордон в Порто-Белло.

– Але нам потрібний бензин і колесо слід полагодити. А повертатися цими дорогами... Цього разу вони можуть підкласти колоду, і тоді...

– Знаю, знаю! – він потер очі і кілька хвилин сидів мовчки, обхопивши руками голову. – Боже ж мій, ми ж тут цілком самотні! А пам'ятаєш, як безпечно колись ми почувалися? Як же було безпечно! У великих містах ми реєструвалися в аме-

риканських консульствах. Пам'ятаєш, як ми тоді любили жартувати? «Куди би ти не поїхав – усюди чуєш шелест орлиних крил»*. Чи то було лише шелестіння банкнот? Я вже й забув. Боже мій, як швидко спорожнів світ! На чию допомогу тепер розраховувати?

Вона якусь мить помовчала, а потім промовила:

– Гадаю, лише на мою. А це не надто багато.

Він пригорнув її до себе.

– Ти просто молодець. Жодних істерик, нічого такого.

– Можливо, сьогодні вночі, коли ми будемо в ліжку, – якщо ми взагалі знайдемо десь нічліг і ліжко, – я розплачусь. Ми ж від сніданку вже проїхали сотні миль.

Він двічі міцно поцілував її у пошерхлі губи. Потім повільно відкинувся на сидінні.

– Спочатку нам слід роздобути бензин. Якщо нам це вдасться, ми зможемо вирушити в Порто-Белло.

Поки вони виїжджали, троє прикордонників продовжували розмовляти і жартувати.

Через хвилину Джон Вебб тихенько розсміявся.

– Чого це ти? – запитала дружина.

– Згадав давній спіричуел*. Ось послухай:

*Хотів заховати в камінні
Обличчя своє – і дарма! –
Бо вмить закричало каміння:
Для тебе тут сховку нема!*

– Я пам'ятаю його, – мовила дружина.

– Для нас найдогідніша зараз пісня, – сказав він. – Я проспівую тобі її всю. Якщо згадаю слова. І якщо мені захочеться співати.

І він натиснув на стартер.

Вони зупинилися на заправці, і коли через хвилину заправник до них так і не вийшов, Вебб почав сигналити. А тоді, наче чогось злякавшись, миттю відірвав руку від клаксона, глянувши на неї так, ніби це була рука прокаженого.

– Мені не слід було цього робити.

У напівтемних дверях станції з'явився заправник. За ним вигулькнули ще двоє. Усі троє підійшли до автівки, обдивляючись її і обмацуючи.

При світлі дня їхні обличчя були мідно-червоними. Вони облапали пружні

шини і вдихнули новий для себе і густий запах розігрітого металу та оббивки.

– Сеньйоре? – нарешті запитав заправник.

– Ми би хотіли купити бензин.

– Бензин закінчився, сеньйоре.

– Але ж на цистерні світиться напис, що вона повна!

– Бензин закінчився, – повторив чоловік.

– Даю десять песо за галон!

– *Gracias*, по!*

– Але в нас недостатньо пального, аби кудись доїхати, – Вебб глянув на стрілку бензоміра. – Залишилось менше чверті галона. Нам краще залишити автівку тут і піти в місто – можливо, щось роздобудемо там.

– Я пригляну за вашою автівкою, сеньйоре, – сказав черговий заправки, – якщо ви залишите ключі.

– Ми не можемо цього зробити! – сказала Леонора. – Правда ж?

– Але я не бачу вибору. Ми можемо або лишити її на дорозі – для будь-кого – або цьому чоловікові.

– Тут буде краще, – зауважив заправник.